

Handlingsplan for tilrettelegging av læringsmiljø

Universell utforming og individuell
tilpasning

2016-2018

Vedtatt i styret sak 33/16, 5.april 2016

Innhold

Del 1: Handlingsplanens hovedmål, prinsipper og målsettinger	3
1.1 Overordnet målsetting og forankring.....	3
1.2 Begreper.....	4
1.3 Verdi- og prinsippgrunnlag.....	5
1.4 Målsetting:.....	5
Del 2: Mål og tiltak 2016-2018	6
2.1 Informasjon, opptak og mottak.....	6
2.1.2. Opptak.....	6
2.1.3. Informasjon og mottak.....	7
2.2 Fysisk tilgjengelighet.....	7
2.3 Pedagogisk tilgjengelighet i undervisning.	11
2.4. Eksamen	12
2.5. Praksis.....	14
2.7. Holdninger og ansvar.....	14
2.8. Kontaktperson.....	15
Del 3: Ansvar og oppfølging.....	16
3.1.Varighet, oppfølging og evaluering	16
3.2. Tiltak	16

Del 1: Handlingsplanens hovedmål, prinsipper og målsettinger.

1.1 Overordnet målsetting og forankring

Et godt og inkluderende læringsmiljø er grunnleggende for et rettferdig og effektivt utdanningssystem. Læringsmiljøet skal favne mangfoldet i studentmassen, uavhengig av kjønn, etnisk bakgrunn, religion eller funksjonsevne. Det er vesentlig å anerkjenne at studentene har lik rett, men ulike forutsetninger for å ta del i læringsprosessen (Sakset fra Inkluderende læringsmiljø. Universell.no)

Full deltakelse og likestilling for personer med nedsatt funksjonsevne eller funksjonsvansker er en overordnet samfunnsmessig målsetting. Det betyr i praksis at også studenter med funksjonsnedsettelse skal ha samme rett og mulighet til å ta utdanning som andre studenter. Lov om universiteter og høyskoler definerer studentenes rett til tilrettelegging. Loven slår fast at lærestedet er pålagt å legge til rette for at studenter med funksjonsnedsettelser skal kunne studere. Videre krever loven at studentenes læringsmiljø skal utarbeides etter prinsippene om universell utforming. § 4-3 (2):

"I utformingen av det fysiske arbeidsmiljøet skal det, så langt det er mulig og rimelig, sørges for

g) at lokaler, adkomstveier, sanitæranlegg og tekniske innretninger er utformet på en slik måte at funksjonshemmede kan studere ved institusjonen.

i) at læringsmiljøet er utformet etter prinsippet om universell utforming.

I 2009 ble det vedtatt lov om forbud mot diskriminering på bakgrunn av nedsatt funksjonsevne. I denne loven presiseres også lærestedene sitt ansvar for å sørge for likeverdige muligheter til studenter med funksjonsnedsettelser. Dette bygger også på FN-konvensjonen om rettigheter til personer med nedsatt funksjonsevne: De allmenne menneskerettigheter gjelder også personer med nedsatt funksjonsevne og alle land forplikter seg på å gjennomføre dette. Diskriminerings- og tilgjengelighetsloven (DTL) forbyr diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne jf. lovens §4 første ledd.

Regjeringen har følgende mål:

Personer som oppfyller vilkårene for å studere skal ha samme reelle adgang til høyere utdanning som andre. Å øke antall studenter med nedsatt funksjonsevne i høyere utdanning til samme andel som i befolkningen for øvrig. Et overordnet samfunnsmessig perspektiv er viktigheten av å få personer med funksjonsnedsettelse ut i arbeid. Å sikre personer med funksjonsnedsettelse bedre tilgang til høyere utdanning er ikke bare et rettferdighetskrav, men også et effektivt hjelpemiddel til å komme i arbeid og derigjennom sikre

samfunnsdeltakelse. Forskning har vist at høyere utdanning er viktigere som inngangsbillett til arbeidsmarkedet for personer med funksjonsnedsettelse enn for andre. (NOU 2008:3 Sett under ett).

Lov om universiteter og høyskoler overlater i stor grad ansvaret for å ivareta rettighetene til studenter med funksjonsnedsettelse til den enkelte institusjon. Utdanningsinstitusjonene er pålagt å utarbeide handlingsplaner for studenter med nedsatt funksjonsevne. (St. meld 8. 1998-1999). NLA har siden 2001 hatt slik plan. Planen skal etter forskriftene evalueres annet hvert år.

I § 4-2 i Lov om høyskoler og universiteter står følgende:

Mellom institusjonen og studenter som tas opp til studier av 60 studiepoengs omfang eller mer, skal det utarbeides en utdanningsplan. Utdanningsplanen skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar og forpliktelser overfor studenten og studentens forpliktelser overfor institusjon og medstudenter. Departementet kan gi forskrifter om innhold i utdanningsplan. Det går fram av St. meld. 40 (2002-2003) at det ligger forventninger til at slike planer vil være et nyttig redskap for å tilrettelegge studiesituasjonen for studenter med nedsatt funksjonsevne.

Når det gjelder studenter med spesielle behov står det i §4-3: Institusjonen skal så langt det er mulig og rimelig legge studiesituasjonen til rette for studenter med særskilte behov. *Tilretteleggingen må ikke føre til reduksjon av de faglige krav som stilles til studentene.* Læringsmiljøet skal utformes etter prinsippet om universell utforming og man skal legge til rette for studenter med nedsatt funksjonsevne så langt det er rimelig og mulig.

1.2 Begreper.

Begrep som nedsatt funksjonsevne eller funksjonsvansker er vide begrep som kan omfatte både fysiske, psykiske og sosiale funksjonsnedsettelse. Det er vanlig å dele funksjonsnedsettelse inn i undergrupper:

- Orienterings- og kommunikasjonsvansker som følge av synshemming og hørselshemming
- skjulte funksjonsnedsettelse som følge av kroniske og langvarige sykdommer (diabetes, astma, allergi m.m.), hørselshemming etc.
- bevegelsesvansker
- lese – og skrivevansker,
- ulike psykiske sykdommer m.m.
- kognitive funksjonsnedsettelse som ADHD, Asperger syndrom m.m.

Studenter med annet morsmål vil også kunne falle inn under begrepet.

Det samme gjelder studenter som får akutte/midlertidig mentale problem som f.eks angst, sorg og depresjon.

Det er vanlig å definere funksjonshemming som et misforhold mellom individets forutsetninger og miljøets og samfunnets krav til funksjon på områder som er vesentlig for etablering og opprettholdelse av selvstendighet og sosial tilværelse. Utfordringen i studiesammenheng blir å redusere gapet mellom forutsetninger og krav fra samfunnet. Dette kan skje ved at den enkelte sin funksjonshemming blir kompensert gjennom individrettede tiltak eller ved at samfunnet endrer sine krav. Som høgskole er vår oppgave å bidra til å gjøre en tilpasning enklest mulig.

Det kan være hensiktsmessig å skille mellom *periodisk* og *varig* funksjonshemming. For en student med periodisk funksjonshemming vil det være nødvendig å kartlegge behovet for tilrettelegging fra semester til semester. Når det gjelder varig funksjonshemming må det tilstrebes en kontinuerlig tilrettelegging gjennom hele studiet.

1.3 Verdi- og prinsippgrunnlag

NLA Høgskolen bygger sin virksomhet på en kristen virkelighetsforståelse, et kristent menneskesyn og kristne verdier, slik dette er nedfelt i verdidokumentet.

I følge dette synet er alle mennesker skapt i Guds bilde og har den samme verdi og de samme rettigheter og plikter i samfunnet. Denne grunnleggende erkjennelsen forplikter og inspirerer til helhetlig tilrettelegging og tilgjengelighet for alle studenter, uavhengig av funksjonsevne Dette kommer rettslig og politisk til uttrykk i menneskerettighetene.

1.4 Målsetting:

NLA Høgskolen arbeider for å tilfredsstille de krav som stilles til universell utforming, tilrettelegging av studier og vurdering og likebehandling av studenter med tanke på faglige krav og utfordringer.

Målet er høyt faglig utbytte og trivsel for alle studenter. Dette kan innebære særordninger for å oppveie eller kompensere for de ulemper funksjonsnedsettelsen medfører og det er viktig å understreke at spesiell tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne ofte gir en god og strukturert undervisning som vil kunne komme alle studentene til gode. Et godt tilrettelagt studie for studenter med funksjonsnedsettelse og et inkluderende miljø vil oftest bety et godt læringsmiljø for alle.

Del 2: Mål og tiltak 2016-2018

2.1 Informasjon, opptak og mottak.

Mål:

Alle søkere til NLA Høgskolen skal føle seg godt ivaretatt gjennom søknadsprosessen og fram til studiestart.

Informasjon om studiested, de enkelte studietilbudene og mulighet for tilrettelegging skal være lett tilgjengelig for søkeren.

Tiltak:

Viktige tiltak for å oppnå mål:

1. En informasjonsplan, som ivaretar når, hva og hvordan informasjon om tilrettelegging gis til studentene som starter opp ved NLA Høgskolen.
2. Forbedre innhold og tilgjengeligheten av informasjon på våre nettsider. Framheve denne informasjonen rundt opptakstiden, slik at konkret informasjon og høgskolens holdninger er lett tilgjengelig og synlig.
3. Øke bevissthet og samarbeid om god tilrettelegging hos de ansatte.

Ansvarlig:

Den ansvarlige for tilrettelegging på campus, informasjonsavdelingen og leder for opptak.

Tidsfrist:

Studiestart 2016 Høst.

(Jobbes med og forbedres gjennom hele perioden 2016-2018.)

Evaluerings:

I etterkant av hver studiestartperiode.

2.1.1. Opptak

Søkere med funksjonshemming skal vurderes for opptak på lik linje med andre søkere. Alle søkere må oppfylle kravene til generell studiekompetanse og eventuelle spesielle opptakskrav. Søkere kan be om spesiell vurdering når særlig tungtveiende grunner (sykdom,

funksjonshemming eller annet) gir grunn til å tro at søkerens poengsum ikke gir et riktig bilde av kvalifikasjoner (§ 3-6 i lov om universiteter). Departementet sier videre i Forskrift om rangering av søkere ved opptak til grunnutdanninger ved universiteter og høyskoler 14.12.99 (Opptaksforskriften §4-3) at søkere med funksjonshemming kan rangeres på bakgrunn av spesiell vurdering når det er grunn til å anta at karakter ikke gir et riktig bilde av søkeren. Søkere som ønsker å bli vurdert etter denne bestemmelsen, må be om dette i søknaden og legge ved begrunnelse og dokumentasjon av de forhold som ligger til grunn. **Spesiell vurdering gir likevel ikke automatisk rett til studieplass. For å få tilbud om studieplass kreves det likeverdige ferdigheter og kunnskaper som for søkere som får plass etter ordinære regler.**

2.1.2. Informasjon og mottak.

Som allerede nevnt under punkt 1.1. er utdanningsinstitusjonen pålagt å utarbeide en utdanningsplan for alle studenter som tar utdanning med 60 studiepoeng eller mer. Den skal inneholde bestemmelser om institusjonens ansvar for den enkelte student og studentens forpliktelser overfor institusjonen og medstudenter. Det er derfor viktig at studenter som har en funksjonsnedsettelse som krever spesiell tilrettelegging tar dette opp allerede ved studiestart slik at dette blir tatt hensyn til. Det er da en forutsetning at det foreligger gyldig dokumentasjon.

Alle studenter som søker opptak og oppgir en funksjonsnedsettelse som krever tilrettelegging, skal bli kontaktet før studiestart, dersom dette er tidsmessig mulig. I den grad det er praktisk mulig, skal de også få et møte og en omvisning på studiestedet før studiestart. Studenter som ikke har oppgitt tilretteleggingsbehov i søknadspapirene, har selv ansvar for å fremme sine behov, og dette bør gjøres før studiestart.

Det er også viktig at studenter med tilretteleggingsbehov blir inkludert i sosiale arrangementer for nye studenter. Det overordna ansvaret ligger hos LMU.

2.2 Fysisk tilgjengelighet

2.2.1 Fysisk tilgjengelighet inne i bygningsmassen

Mål:

Gjøre NLA Høgskolen til en fysisk tilgjengelig høyskole for studenter med nedsatt funksjonsevne. Alle bygninger som er i bruk for studentene må også være tilrettelagt for studenter med nedsatt funksjonsevne slik at det legges til rette for likeverdige forhold i undervisningen med andre studenter, så alle kan ferdes uhindret i byggene på samtlige fire campus så langt det er mulig.

Tiltak:

- Gå gjennom alle bygg ved NLA Høgskolen og kartlegge om de er tilgjengelige.

- Undervisningsrom må være tilrettelagt for både rullestolbrukere, allergikere, hørselshemmede og svaksynte.
 - Det bør også bli tatt hensyn til studenter med klaustrofobi. For at dette skal kunne gjennomføres, bør det være mulighet for å bytte rom ved behov.
 - Studenter med nedsatt funksjonsevne kan ha motstridende behov, noe som igjen tilsier at det er mange hensyn å ta. I den grad det ikke er mulig å endre rom, bør det gjøres fysiske utbedringer av rommet. Studenten har selv ansvar for å melde fra på et tidlig tidspunkt dersom han/hun finner at gjeldende undervisningsrom ikke fungerer.
- Nødvendig informasjon på institusjonens nettsider.
 - All nødvendig informasjon også på engelsk.
 - Utarbeide langsiktig prioriteringsliste i henhold til følgende punkter:
 - Heis eller oppkjøringsrampe ved hovedinngang til bygg som studenter ferdes i.
 - Automatiske døråpnere til servicerom med studentfasiliteter som bibliotek, lesesal, kantine. Generelt skal romslig fremkommelig passasje vektlegges.
 - Ekstra belysning/tilpasning av akustikk/teleslynge.
 - Reserverte plasser for rullestolbrukere i undervisningsrom og på datarom/lesesal.
 - Plass for hjelpemidler (herunder og døvetolk).
 - Det skal være minst ett hvilerom tilgjengelig på hver campus, og fortrinnsvis ett i hvert bygg der det foregår undervisning.
 - Skilt, symboler og tekst som blir benyttet i bygninger og på uteområder må være tydelig utformet, plassert og belyst slik at de er lett å lese også for synshemmede.
 - Fargemarkering av nivåforskjeller og trinn.
 - Handicaptaolett i alle hovedbygg.
 - Dekorasjoner etc. må være tilrettelagt for allergikere.
 - Alle skilt bør være tospråklige (norsk og engelsk).

Ansvar:

Administrasjonssjef i samarbeid med kontaktpersoner og LMU.

Tidsfrist:

- Gjennomgang av alle bygg og utarbeidelse av prioriteringsliste i løpet av første semester i planperioden.
- Oppfølging av prioriterte tiltak i løpet av planperioden og fram mot 2020 (nasjonal frist for universell tilrettelegging).
 - Økonomiplan for realisering av nødvendige tiltak må utarbeides i 2015.

Evaluerings:

Kartlegging foretas gjennom kontaktpersoners og LMUs årlige befaringer av det fysiske læringsmiljøet og hvor det arbeides med kriteriene for hva som er god nok tilrettelegging, se målformulering.

2.2.2 Fysisk tilgjengelighet utendørs

Mål:

Tilrettelegge uteområder slik at studenter med funksjonshemming kan ferdes uten store hindringer.

Tiltak:

- Kartlegge ferdselsveier med tanke på bevegelseshemmede og orienteringshemmede.
- Til enhver tid ha nok tilgjengelige parkeringsplasser for funksjonshemmede studenter. (For studiestedene Staffeldtsgate og Sandviken foreligger det ikke egne parkeringsplasser for studenter. I Sandviken er det på gaten like utenfor inngangsdøren to parkeringsplasser som er reservert til forflytningshemmede.)
- Beplantning på uteområdene må ta hensyn til allergikere.

Ansvar:

Administrasjonssjef i samarbeid med kontaktpersoner og LMU.

Tidsfrist:

Foreta kartlegging og iverksette prioriteringsliste innen utgangen av 2015. Oppfølging i løpet av planperioden.

Evaluerings:

Tiltaket evalueres i henhold til målformulering under årlig befarings.

2.2.3 Evakuering og sikkerhet

Mål:

Alle studenter uansett type funksjonshemming skal bringes i sikkerhet ved eventuelle krisesituasjoner.

Tiltak:

- Gå gjennom tekniske- og organisatoriske tiltak for gruppen funksjonshemmede studenter.
 - Trappestol til bruk ved evakuering i etasjebygg.
 - Hvem varsler hvem og hvordan?
- Utarbeide beredskapsplan for rømning ved brann inn mot ulike typer funksjonshemninger (syn/hørsel/nedsatt fysisk mobilitet/sosial angst) ifht:
 - Evakueringsansvarlige/ evakueringsgrupper i bygg hvor studenter ferdes.
 - Hensiktsmessig plassering av kontorer/lesesalsplasser med tanke på effektiv rømning og kommunikasjonsmuligheter i krisesituasjon, for eksempel gjennom bruk av mobiltelefoner/lyssignaler for å sikre forsvarlig varsling for syn/hørselshemmede på spesielt utsatte områder, eller på steder hvor man risikerer å måtte oppholde seg alene.
 - Gjennomføring av øvelser for å bevisstgjøre studenter med funksjonshemming på deres egen situasjon slik at studentene blir oppmerksomme på hvordan de best mulig kan bidra til å øke sin egen sikkerhet.
 - Funksjonshemmede studenter skal i prinsippet evakueres på lik linje med alle andre ved brannøvelser. Ved brannøvelser skal rullestolbrukeres bare rent unntaksvis varsles på forhånd.
 - Sette evakuering på dagsorden der hvor det ferdes store mengder studenter slik at studenter med ulike funksjonshemninger kan føle seg trygge og delta i sosiale sammenhenger. Dette må omfatte informasjon om ulike typer funksjonshemming.
 - Bevisstgjøre omkring krisehåndtering og rømningsikkerhet, knyttet til andre typer funksjonshemming som for eksempel epilepsi, sosial angst m.m.
- Tiltak spesielt for Sandviken og Staffeldtsgate:
 - Trappeheis for å sikre evakuering for rullestolbrukere.
 - Automatisk døråpner i hovedinngangen med fotoceller.

Ansvar:

Administrasjonssjef i samarbeid med kontaktpersoner og LMU (evt. HMS).

Tidsfrist:

Foreta kartlegging og utvikle plan for evakuering av studenter med ulike typer funksjonshemninger (syn/hørsel/nedsatt fysisk mobilitet/sosial angst) innen utgangen av 2015.

Evaluering:

Tiltaket evalueres under årlig befaring samt i etterkant av brannøvelse.

2.3 Pedagogisk tilgjengelighet i undervisning.**Mål:**

Studenter med funksjonsnedsettelse skal ha samme utbytte av undervisningen som andre studenter. Pedagogiske forhold må derfor legges til rette. Det understrekes her at tilrettelegging omfatter mer enn tilrettelegging til eksamen.

Tiltak:

Under følger noen mulige tiltak. Dette må sees i lys av læringsaktivitetenes egenart. For eksempel er det ikke alle læringsaktiviteter det kan gjøres opptak av på grunn av forhold som reguleres av taushetsplikt eller andre forhold der undervisningens karakter endres vesentlig som følge av opptak. Det vil også variere i hvor stor grad det finnes skriftlig materiale knyttet til en læringsaktivitet. Studenter som har problemer med å ta notater på vanlig måte under forelesinger kan etter forespørsel få tilgang til notater på andre måter.

- Forelesinger legges ut på læringsplattformen. Dersom mulig legges forelesingen ut i forkant av undervisning.
- Studenten får anledning til å gjøre opptak. Må avtales/avklares med foreleser på forhånd.
- Stor skrifttype i tekstmateriale som benyttes i undervisningen.
- Pensumlister må legges tidlig ut senest innen to virkemåneder før studiestart. Pensum og tillegglitteratur bør så langt det er mulig gjøres tilgjengelig i alternativ form slik at synshemmede og andre lesehemmede studenter skal få samme tilgang til litteratur som øvrige studenter. Lærestoff produsert i annen form enn vanlige bøker kan være: Lydbøker, punktbøker, forstørret tekst, elektronisk tekst. Det er Norsk lyd og – blindeskriftsbibliotek som har et hovedansvar for produksjon av pensumlitteratur i lyd- og blindeskrift som også er tilgjengelig for studenter med dysleksi.

<http://www.nlb.no/om-nlb/fakta/fakta-om-nlb/>

- Hørselshemmede studenter har selv ansvar for å skaffe tegnspråktolk. Det må legges til rette for at de kan benytte seg av tegnspråktolk under forelesinger, seminarer, kollokvier, veiledning og annen form for undervisning. Det er en fordel at hørselshemmede studenter har faste tolker gjennom studieløpet. Det må bli gitt nødvendige ressurser til samarbeid mellom undervisningsansvarlig, tolk og student. Undervisningsrommene må være tilrettelagt både med teleslynge, høyttaleranlegg og plass i klasserom til student og tolk.
- Studenter med funksjonsnedsettelse skal ha tilgjengelighet til hjelpemidler ut fra dokumenterte behov slik at de kan få best mulig utbytte av studiene.
- Studenter med dysleksi og studenter med norsk som andrespråk kan ved behov få tilbud om veiledning hos fagpersonale eller eventuelt henvises til kontaktperson.
- For studenter med dysleksi og for flerspråklige studenter kan det være behov for å sette inn flere støttetiltak. Tiltak for studenter med språklige utfordringer kan omfatte støtte i forhold til skriftlig arbeid, men også hjelp med distinksjon og uttale.
- For studenter med psykiske lidelser er det viktig at de følges opp og blir gitt tilbud om samtaler hos dem som har ansvar for denne tjenesten ved de ulike campus og eventuelt veiledes/henvises videre for å få profesjonell hjelp. Ved behov tilrettelegges for permisjonsordninger i forhold til studiet.
- Fadderordninger (medstudenter) kan være et aktuelt tiltak.

Ansvar:

Alle tilsatte i undervisningsstillinger er forpliktet på å legge til rette for pedagogisk tilgjengelighet for studenter som er tatt opp på studiet og har behov for tilrettelegging.

Studentene må selv ta kontakt og melde fra om sine behov til studieadministrativ leder i god tid før studiestart.

Studenter som trenger spesiell tilrettelegging ved eksamen søker om dette på egne skjema inne fastsatt frist; 15.september for høstsemesteret og 15. februar for vårsemesteret.

NLAs kontaktpersoner har ansvar for å veilede og bistå studentene ved behov.

2.4. Eksamen

Mål:

Studenter med behov for tilrettelegging ved eksamen skal ha et tilfredsstillende tilbud som

er likeverdig med tilbudet til andre studenter. Tilretteleggingen skal oppveie for funksjonsnedsettelsen og skal *ikke* gi studenten fortrinn framfor andre studenter. Studenter med funksjonsnedsettelse har krav på tilrettelegging når det foreligger dokumentasjon.

Tiltak:

- God informasjon om frister for søknad om tilrettelegging under eksamen og krav til dokumentasjon skal ligge lett tilgjengelig på NLA Høgskolens hjemmeside.
- Det informeres om rett til- og prosedyrer for søknad om tilrettelegging under eksamen ved studiestart.
- Det utarbeides felles søknadsskjema for hele institusjonen.
- Studenter med varig behov for tilrettelegging trenger ikke å levere inn ny søknad før hver eksamensperiode, med mindre det er kommet til ny informasjon etc.
- Eksamensvaktene får god informasjon om de aktuelle tilretteleggingstiltakene.
- Varierte eksamensformer tas i bruk slik at behovet for tilrettelegging reduseres.
- Muligheten for digitalisering av eksamen utredes/undersøkes.

Ansvar:

- Studieadministrativ leder påser at skjema for søknad om særordninger og dokumentasjon til enhver tid er i samsvar med gjeldende lov, forskrifter og vedtak.
- Studieadministrasjonen på den enkelte campus, ved eksamensansvarlig, har ansvar for utvikling av rutiner for behandling og gjennomføring av tilrettelagt eksamen.
- Rutiner for samarbeid om nødvendige praktiske løsninger under eksamen utprøves og videreutvikles mellom de fire avdelingene og ledes av studieadministrativ leder.
- Studieadministrasjonen, ved eksamensansvarlig, innkaller eksamensvaktene til jevnlig informasjonsmøter.
- Eksamensansvarlig informerer it-avdelingen om behov for hjelpemidler.

Frist:

- Oppgradering av NLA Høgskolens hjemmeside foregår kontinuerlig. Dette skal gjelde oppdatering av informasjon angående forhold for personer med funksjonsnedsettelse.
- Rutiner for god informasjon til studenter og ansatte følges kontinuerlig, i starten av hvert semester og i god tid før søknadsfristen.
- Informasjonsmøte for eksamensvaktene avholdes i forkant av hver eksamensperiode.
- Informasjon til it-avdelingen om behov for hjelpemidler gis i god tid før eksamen.
- Samtaler om rutiner ved eksamen gjennomføres hvert semester internt på den enkelte campus og en gang årlig for hele virksomheten.

Evaluerings:

Evaluerings av eksamensrutiner med henblikk på tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne foretas hvert semester etter gjennomført eksamensperiode.

2.5. Praksis

Mål:

Studenter i utdanninger der praksis er en obligatorisk del av studiet, må på samme måte som andre studenter gjennomføre og bestå de ulike praksisperiodene for å få vitnemål på bestått studium. NLA Høgskolen skal så langt det er mulig, legge til rette for at alle studenter får en praksisplass tilpasset deres behov.

Tiltak:

- Studenter med funksjonsvansker kan søke om fortrinn ved valg av praksisplass. Studenten må kunne dokumentere behov for tilrettelegging, der hvor dette ikke allerede er kjent.
- Tilretteleggingen skal være av en slik art at den så langt det er mulig kompenserer for funksjonshemmingen. Forholdene søkes tilrettelagt så langt det er forenlig i forhold til målsettinger, studieprogresjon og krav om tilstedeværelse for de ulike praksisperioder.
- Ved valg av praksisplass for studenter med funksjonsnedsettelse, må det så langt det er mulig tas hensyn til studentens behov for fysisk-, orienterings- og miljømessig tilgjengelighet, samtidig som muligheten for godt faglig utbytte må vurderes.
- Det er viktig at studenter med funksjonsnedsettelse får både kvalitativ og kvantitativ god nok praksisundervisning til å kunne gjennomføre studiet og praktisere yrket.

Ansvar:

Praksisleder/praksiskoordinator i de ulike utdanningene.

Frist:

Praksisplass skal være på plass før første praksisperiode.

2.7. Holdninger og ansvar

Ansatte og studenter ved høgskolen skal bevisstgjøres på hvilke vansker og barrierer studenter med funksjonshemming kan møte i studiesituasjonen. I undervisning og veiledning skal de ansatte sette seg inn i mulige hjelpemidler og særtiltak som kan lette studiet. Det er viktig at det ved studiestart hvert år blir gitt god informasjon om hvilke rettigheter studenter med funksjonsnedsettelse har både til ansatte og studenter. Dette ansvaret ligger hos LMU. Det må også informeres om hvem som er kontaktperson.

Studentorganisasjonen må legge til rette for et inkluderende studiemiljø, både innenfor rekruttering og arrangementer. Det er viktig at lokaler og informasjon er tilgjengelig. Her vil det være viktig med god informasjonsflyt og et godt samarbeid mellom høgskolen sin studieadministrasjon/ kontaktperson og studentorganisasjonene.

2.8. Kontaktperson.

Det må være en kontaktperson for studenter med funksjonsnedsettelse ved hvert studiested. Kontaktpersonens oppgave er å være et bindeledd mellom lokalt LMU, studieadministrasjon og øvrige ansatte og å bistå den enkelte student når det gjelder informasjon og veiledning. Kontaktpersonen forventes å ha god kompetanse innenfor feltet.

Kontaktpersonen oppnevnes av prorektor for utdanning.

Del 3: Ansvar og oppfølging

3.1. Varighet, oppfølging og evaluering

Dette dokumentet må til enhver tid være oppdatert og i tråd med overordnede regelverk for tilrettelegging. NLA Høgskolen skal hvert år evaluere og oppsummere hvordan studenter med funksjonsnedsettelse blir fulgt opp. Ansvaret ligger hos kontaktpersoner og LMU.

LMU må hvert år gjennomføre en kartlegging med tanke på utbedring og tilrettelegging for studenter med nedsatt funksjonsevne hvor også *kontaktperson* bør være en aktiv deltaker.

NLA Høgskolen skal ha en oppdatert oversikt over tiltak for å bedre fysisk tilgjengelighet for studenter med nedsatt funksjonsevne. Det må også utarbeides en kort rapport over den pedagogiske tilgjengeligheten. Ansvaret for at dette blir gjennomført ligger også hos LMU. Alle planer som omhandler tilrettelegging for studenter med funksjonsnedsettelse skal legges fram for LMU for uttalelse.

Planen skal gjelde for alle studenter og ansatte på NLA. Planperioden går fram til 31.12. 2018. Planen skal som allerede nevnt, evalueres hvert studieår. Ansvaret for at dette blir gjort, ligger formelt hos LMU som også har ansvar for å følge opp evaluering og rapportere status for arbeidet til rektor og prorektor for utdanning. Ansvaret for at planen blir gjennomført ligger hos rektor og godkjennes av Styret. Nytt planarbeid må innledes i år 2017 i god tid før årsskifte.

3.2. Tiltak

Handlingsplanen, og hvilke forpliktelser denne planen innebærer, må bli gjort kjent for alle ansatte ved NLA Høgskolen. Kontaktpersonene i samarbeid med LMU har ansvar for at dette blir gjennomført.

Informasjonsbrosjyre til studentene og til ansatte oppdateres. Kontaktpersonene tar ansvar for at dette blir iverksatt og legges fram for LMU til godkjenning.

Materiell

NAV-veilederen: Oversikt over virkemidler for studenter med nedsatt funksjonsevne. Universell/NAV <http://www.universell.no/inkluderende-laeringsmiljoe/stoette-i-studiesituasjon/nav/>

Inkluderende læringsmiljø. Universell. <http://www.universell.no/inkluderende-laeringsmiljoe/>

Universell utforming av læringsmiljø. Veileder

<http://www.universell.no/fileshare/fileupload/352/Universell%20utforming%20av%20%C3%A6ringsmilj%C3%B8.pdf>